דער „אידישער זשורנאל"

ה. זיינבערג פרעזידענט און גשעגעראל מענעדזשער

די איינציגע אידישע טעגליכע צייטונג אינ'ם פראווינץ אמעריקא

מענעדזשמענט דזשוארש פאבלישינג קאמפאני לימיטעד—ארטיסנגעבער

251-253 קווין סט. וועסט — טעלעפאן עדעלייר 3967

סובסקריפשאן פריין: 5.00 א יאהר איינצעלנע קאפי 2 סענט

מענשען וועלכע ריידען צוויי זעלבסט

פון י. בים

א בריעף וועלכער קומט פון א קאונטרי דערצעהלט אונז פאלגענדעס:

א בחור פון יענער קאונטרי האט חתונה געהאט מיט א מיידעל פון א צווייטער שטאדט, וועלכע ער האט ניט געהענט ביז צו דער חתונה.

נאך דער חתונה האט ער דאס מיידעל געגומען צו זיך, וואו ער האט איהר איבערגעגעבען צו פיהרען זיין הויזווירטשאפט, ווי אויך זיהאט איהם צוגעראלפען אין געשעפט וועלכען ער האט געהאט.

ביידע האבען געלעבט גליקליך און צופריעדען, א קאונטרי. אידישע פאמיליעס זיינען דא ווענig, מיט וועמען צו פערברענגען איז ניט פארא, אי מען טאג ווי נאכט געווען בעשעפטיגט מיט מאכען געלד, אום נאכהער צו קע נען צוריק קומען אין דער גרויסער שטאדט.

קיין פערדראכט פון איינעם אויף'ן אנדערען איז ניט געווען, צוליעב דעם וואס איינער האט ניט געוואוסט דעם צווייטען פערגאנגענהייט, נאר גע לעבט בלויז מיט דער צוקונפט.

פאסירט דאס אין א געוויסען אבענד האט די פרוי געהערט ווי איהר מא רעדט צו זיך זעלבסט, וועגען א פערשפרעכען צו א פריי, דאס ער וועט ז קיינמאהל ניט פערגעסען, אימער וועט ער נאר דענקען וועגען איהר, און ז זאל ניט טרויערען, ווייל ער פון אין זיין לעבען קיין צווייטע ניט ליעב האבען

די פרוי איז געווארען א דערשראקענע. זי האט זיך זאגאר מורא געהאט צו איבערצייגען, צו ער רעדט פון שלאף. אדער ער איז וואכעריג, און א פונק פון אייפערזיכט האט זיך אריינגעכאפט צו איהר, וועלכער לאזט זי ניט רוהען, און וועלכער ווארפט א חשד אויף איהר מאנס יוגענד פערגאנגענהייט, זי גלייבט דאס איהר מאן האט נאך אירגענד וועמען אויסער איהר מיט וועלכע ער פערברענגט אין זיינע פרייע שטונדען.

זי האט אויפגעהערט זיך צו פעראינטערעסירען מיט אלעס וואס עס קומט פאר איהר. זי איז פערגומען בלויז מיט דעם געדאנק, צו וועמען איהר מאן האט געדעדט, אדער וועד קען זיין יענע געליעבטע, וועלכע ער האט אזא פערשפרעכען געגעבען.

פאראן א סך אזעלכע מענשען וועלכע ריידען צו זיך, וועגען פערשיי דענע אנגעלעגענהייטען, מען בעגעגנט אפט מענשען וועלכע ריידען צו זיך זעלבסט איבער געשעפטען וועלכע זיי האבען געמאכט זיי רעבענען זיך אויס געהענדיג אין גאס צו וועלען זיי פערדיענען צום געשעפט וועלכעס זיי האבען געמאכט, אדער פערקעהרט, מען בעגעגנט אויך מענשען וועלכע ריידען צו זיך איבער פאמיליען אנגעלעגענהייטען, ניט זעהענדיג צו עס געהט ווער אונטער זיי וועלכער הערט אלעס וואס זיי ריידען, אין פאראן אויך מענשען וועלכע ריידען פון שלאף, איבער פאסירונגען וועלכע ענטהאלטען א שטיקעל אמת, דער איבער אזעלכע אנגעלעגענהייטען וועלכע האבען קיינמאהל ניט פאסירט, און וועלען ניט פארקומען.

עס איז א מאניע אזעלכע ביי פיעלע וועלכע קיינע איבער דאס פארגעקו מענע, אדער ריידען פון א זאך וואס עס איז אונמעגליך עס זאל פאסירען.

דאך ווערען אזעלכע רייד ערנסט ניט גענומען פון אזעלכע פערזאנען, זאגאר פון די וועלכע האבען שוין דאס געוואוינהייט צו ריידען אויף'ן נאס, אזוי ליט ווי אין הויז.

ווייל מען וועגען א זאך ערנסט זיך פערטראכטען אדער אויסגעפינען דיא זאגלונג פון א מענשען, איז דאך נאריש צו כאפען א פראזע פון א מענשען, וועלכעס ער האט געהערט אין שלאף און מאכען דערפון א וועזען, רואיגירען א פאמיליע צוליעב א פאנטאזיע, ווייל ניט בעוואוסט איז דאך צו ער האט גע רעדט פון אירגענד וועמען, אדער נאר פון זיין איינגענער פרוי וועלכע האט דעם חשד אייפגעכאפט און ערנערט זיך דארורך.

די האנדלונג פון דעם מאן איז דאך אהן צווייפעל אזעלכע וועלכע ווארפט מיין חשד אויף איהם, און עס איז דאך אויך ניט קיין געוואוינהייט פון וועל בער ער זאל זיך ניט קענען אבגעוואוינען, ווייל עס ווערט דאך געטהאן אהן זיין ווייסען, אהן זיין געדאנק.

ווערט עס אין שלאף געטהאן, ווען דער מענש שלאפט, און זיינע חושים ארבייטען ניט, איז דאך געוויס נאריש צו גלויבען אין זיינע רייד, ווערט עס וואכעדיג געטהאן איז נאך א בעסערער בעוויין, דאס זיינע געדאנקען זיינען שוואכע, דאס ער קען זיך זעלבסט ניט בעהערשען, און אזעלכע רייד דארפען ענטפ'ניט נענומען ווערען.

מענשען וועלכע האבען געוואוינהייט צו ריידען פאר זיך זעלבסט, זענען א סך פאראן, אלע זיינען אבער שוואכלאזע, אזעלכע וועלכע האבען געליטען פון א גרויסע נעשעהענייס, וואס האט זיינע נערוען אבגעשוואכט. און פיעלע פון אזעלכע הערצעהלען אפט מאהל זייערע איבערלעבענישען, אדער גיעבען אפטמאהל אריים סודות, וועלכע דארפען פאר אן אנדערע ניט בעוואוסט ווערען. ריידען פון שלאף איז אבער א בעזונדער זאך, ווייל אין שלאף זענען די נעדאנקען פריי, זיי ווערען ניט בעהערשט, און די רייד פון אזעלכע איז נאריש צו נעהמען ערנסט, בפרט דאמאלס ווען עס זענען קיין אורזאכען פאראן צו וואדפען אירגענד וועלכען חשד.

דאס וואס דער מאן האט נערעדט עטליכע אינפערשטענדליכע ווערטער זענען אבסאלוט קיין גרונד, צו רואיגירען זיין פאמיליען לעבען, אויב קיין אנדערע בעזייטען גענען איהם זיינען ניט פאראן.

דאס פראבלעם פון פרויען ארבייט

„אז זעט אמת אז אמעריקאס אינ'ן דוסטריעס זולען ווערען פערווענדעט ? וועט דער מאן אכטרעטען זיין פראוי דער פרוי אהן א מאמף? און אויב ער וועט יע מעמפען, וואס פאר א פארט וועט דער מאן אנגעהמען ?

דיעזע און עהנליכע פראגען זיינען געשטעלט געווארען מר. דזשיימס לינט שין, דעם פראמינענטען ארבייטער פיה רער וועלכער איז איצט א מיטגליעד פון דער ניו יארק סטייט אינדוסטריעל קאנ־ מיישאן.

דאס פראבלעם איז זעהר אן ערנס־ טע, האט ער געענטפערט. גענוי ווי ערענסט עס איז איז שווער צו זאגען, אום צו מאכען די זאך קלאהר וועל איך זיך בע שרענקען אויף א פאאר פעלע פון פערזעג יכער בעאבאכטונג. מיט עטליכע טעג צוריק, ווען איך בין געווען אין באפאלא האב איך געזעהען ווי ביי דער אייזענ־ באהן האבען געארבייט א צאהל פרויען אין אוועראלס. זיי האבען געארבייט ווי מען האט מיר דערצעהלט פאר א דאָ לאר און א האלב א טאג. בערעכענט אלזאָ די פונדאמענט ווירדישעס זאר פראסטע ארבייט אין ניו יארק שטייט אין 30 סענט א שטונדע, און פרויען ארבייטען פאר וועניגער ווי 20 סענט א שטונדע. און דאס פאסירט אין דער צייט וואס די עמפלאיסמענט אפי סעם זיינען פול מיט מענער וואס קענען ניט געפינען קיין ארבייט.

אדער נעהמט גרויסע עראפלין פעקטאָרי אין א געוויסען פלאץ אין סטייט זי האלט אין ארזווערטייען שטענ דיג פאר ארבייטער און עס מעלדען זיך צו איהר אפליקאנטען אין די הונדערטע. וואס טהוט זי אבער ? זי נעהמט פון זיי אזוי פיעל פרויען ווי נאר מעגליך און צו לייעב דער פישטער אורזאכע ווייל זי בע קומט זיי פאר 20 סענט א שטונדע. מען זעהן זיך אלזא לייכט פארשטעלען ווי עס פיהלען די הונדערטע מענער ארבייטער ווען זיי זיינען געצוואונגען ארומצוגעהן לעדיג ווייל די פעקטאָרי איינגענטהימער ווילען בעסער דינגען פרויען וועלכע ארבייטען מיט איבער 30 פראצענט ביליגער ווי מענער דענקט איהר אז אזא צור שטאנד קען זיך ענדיגען נאר אהן טראנ־ בעל ?

אדער ניט א קוק אויף דאס וואס עס טהוט זיך אין ניו יארק דאס. אין דער לעצטער צייט צאהל איך מקט זעל שען מיין קאר פעיר צו פרויען קאנדוק טארס.

די אינטערבאראָ האט געלאזט זי סען אז זי קען ניט בעקומען גענוג מענער אין זי איז געגעוואהנען אנצושטעלען פרויען. אין דער זעלבער צייט געפינען זיך דא צוויי עמפלאיסמענט אגענסיעס (אי נער אין ברוקלין און דער אנדערער אין מאנהעטען, וועלכע זיינען פול מיט מע נער אפליקאנטען וואס זוכען ארבייט. נאר די אינטערבאראָ וויל דארט קיינעם ניט דינגען, אין זיי דענקט איהר פיהלט א מאן וועלכער האט ניט געקאנט בעקו מען קיין דזשאב ביי דער אמפאניע ווען ער נעהט אריין אין א קאר און דארף בע צאהלען זיין ניקעל צו א פרוי ? דאס איז דאס פראבלעם אין קורצען, און דא ליעגט די דיפאמיט".

עס איז ווערטה צו דערמאהנען אז די ניו יארק קאר אמפאניעס האבען ער לעהרט אפען אז זיי וועלען צאהלען זייע רע פרויען אנגעשטעלטע די זעלבע ווייך זשעס וואס זיי צאהלען מענער. מר לינטש אי זאגבער מיט דער מיינונג אז אין די מייסטע אינדוסטריען בעקומען דיא פרויען פיעל קלענערע ווייזשעס ווי דיא מענער.

ריבאסעס בענוצען זיך מיט די אונ נאָרמאלע צוישטענדע אין דער ארבייטס וועלט אום צו פערבייטען מענער אויף פרויען". האט מר. לינטש פארטגע־ זעצט. „די הויפט אורזאכע איז ווייל די פרויען זיינען עקאָנאָמיש שוואלאָ אין דערפאר קען מען זיי בעקומען ביליגער, מען קען אויך הערשען איבער זיי פיעל לייכטער ווייל זיי זיינען ניט אזוי גוט ארגאניזירט ווי מענער. מען דארף זיך ניט שעהמען צו זאגען דעם גאנצען אמת. ארבייטס געבער ווילען פישוט עקספלוא־ טירען די פרויען אהן שום געוויסענסיעס. אזא טאקטיק וועט פערפייגדליכען און דע מאָראליזירען מענער ארבייט און זיך ענ דיגען מיט א גרויסען סקאנדאל. נאך מעהר, פרויען קענען אויך סוף כל סוף האבען דארדורך מעהר שאדען ווי גוטען. דאס ארבייטען אין אינדוסטריען וואס פאסען זיך הויפטזעכליך פאר מענער וועט צושטערען זייער פעהיגקייט פאר בע שעפטיגונגען אין וועלכע פרויען האבען זיך שטענדיג אויסגעצייכענט אכטעסטען אן אויסער דעם וועט עס אוועקנעהמען פון זיי די מעגליכקייט צו זיין גוטע מו טערס.

„דענקט איהר אבער ניט, אז דאס פאלק וועט עס אנגעהמען אלעס אלס אן ארגפערמיידליכען רעזולטאט פון קריעג ? האט מען געפרעגט מר. לינטש ?

— ניין, בשום אופן ניט, — האט ער געענטפערט — אזא פערטהיידיגונג קען גילטען פאר איראָפּאָ אבער ניט פיר אמעריקא. מיר ליידען נאך אלץ פון אונווינענהייט און היסטעריע אין זאכען וואס זיינען נוגע צום קריעג. יעדער עכ־ טער אמעריקאנער וויל אז דער קריעג זאל אנגעפיהרט ווערען זעהר מיכטיג און קרעפ־ טיג, אבער ארבייטס געבער בענוצען זיך איצט מיט דעם איינדרוק אז דער „דרעפט" האט אוועקגענומען זעהר פיעל מענער פון דער ארבייט אין בעשעפטיגונ־ פרויען אין אזעלכע ארבייטס צווייגען וואו נאר מענער זיינען געווען פריהער בע שעפטיגט. זיי מאכען דעם אנשטעל אז דא אין שוין א גרויסער דוחק אין ארבייט דאס איז אבער ניט אמת. די לאנג אין דא נאנג אנדערש ווי אין אייראָפּאָ. נעהמט צום בייישפיעל פראנקרייך דארטען איז יעדער מאן וואס האט געהאט כח צו טהון עטוואס אוועקגעשיקט געוואָרען צום פראָנט. עס פערשטעהט זיך דערפאר אז די פראנצויזישע ארבייטס געבער האָ בען ניט געהאט קיין אנדער ברירה ווי צו ווענדען זיך־צו פרויען.

ענגלאנד וועלכע האט געבראכט ווע ניגער קרבנות אין קריעג, האט אויך אריינ גענומען אין איהר ארמיי ארום פינף מיל יאן יונגע מענשען, דאס הייסט ארום 25 פראצענט פון איהר גאנצער ארבייטער שאפט. עס איז דערפאר נאטירליך וואס ענגלישע אינדוסטריען האבען אויך גע מוזט אנגעפילט ווערען מיט פרויען אבער אבער אין די יונייטעד סטייטס (אזוי ווי סעקרעטערי אף לייבאר ווילסאן האט אנ געוויזען מיט עטליכע טעג צוריק וועט מען נייטיג האבען פאר קריעגס צווועקען אין דעם ערשטען יאהר ניט מעהר ווי א דריי פראצענט פון דער מענליכער בעפעל קערונג פון לאנד, און דער פאקט איז אז אונגעפעהר אזא פראצענט איז שטענדיג ארומגעגאנגען אהן ארבייט ביי אונז אין לאנד מיט אנדערע ווערטער, דער דריעג האט ביז אהער געפארדערט נאר אזא צאהל מענער וואס איז גלייך צו דער וועלכע איז דא שטענדיג געבליבען אהן בעשעפטיגונג.

דערפאר קומט מיר אויס אז אלץ וואס מיר הארפען איצט טהאן איז אוועקצור שטעלען די ארבייטסלאזע אויף דעם פלאץ פון די וואס זיינען צוגענומען גע וואָרען צום קריעג און ניט אריינגעהרפען די שוצלאזע פרויען אין אינדוסטריען פאר וועלכע זיי פאסען ניט.

און זיי פיהלען וועגען דעם די טרייד יוניאָנס ?

טרייד יוניאָנס האבען געוועהנליך צוגעלאזען אין זייערע רייהען אויף פרויען די יוניאָן צום ביישפיעל, צו וועלכע איך געהער די טיפאנראפיקעל, איז געווען די ערשטע וועלכע האט אריינגומען פרויען אל סמעמבערס. מיר גלויבען ניט אז פרויען בכלל פאסען זיך פאר מענער אר־ ביים, נאר מיר אנערקענען אז דער כלל האט אויסגאהמען. נאר ווען מיר לא זען שוין די פרויען ארבייטען צווישען אנז פעראלאנגען מיר פון זיי אז זיי זאָ לען נאכקומען די זעלבע פאדערונגען וויא מענער. אין צייט פון קריעג מיר די פאדערונגען פאר פרויען מעמבערס בע דייטענד קלענער נעמאכט און פרויען ווע לען איצט ארייגקומען אין די יוניאָנס אין פיעל גרעסערע צאהלען ווי ביז איצט.

די זאך איז אבער וואס ארגאנזיר טע ארבייטער האבען כי טוואס מירא צו האבען פאר די צולאזונג פון פרויען אין זייערע טריידס. איך קען מיר, למשל, ניט פארשטעלען אז אין אזא גוט ארגא־ ניזירטען טרייד ווי די טיפאגראפיקאל יוניאָן וועט זיך א באס ערלייבען צו פער ביייטען א גרויסע צאהל מענער ארבייטער אויף פרויען. שלעכט איז אבער מיט די ניט ארגאניזירטע אדער וועניג ארגאני זירטע טריידס. אט זיי בענוצען זיך באסעם מיט אלע מיטעל אויסצובייטען מענער אויף פרויען.

די זעלבע ניו יארקער קאר קאמפא־ ניס וואס האבען אין דער צייט פון סטרייקס פערבייטען מענער קאנדוקטא־ רען אויף פרויען האבען ניט געוואגט צו פערבייטען אויך מאטארמען אויף פרויען און פארוואס ? ווייל די מאטארמען זיי נען פערבונדען מיט דער שטארקער ברא דערהוד אף לאקאמאטיוו אינזשינירס און דיעזע וואלטען ניט ערלייבט צו מאכען קיינע סאבסטיטוטס".

קורץ די טרייד יוניאָנס ווערען ניט בעריהרט דירעקט פון דער טאקטיק פון פערבייטען פרויען אויף מענער. זיי וועד רען אבער בעריהרט אינדירעקט, ווייל אויב עס ווערט געטהאן א אונרעכט גע גען אונארגאניזירטע ארבייט, ליידט דער פון סוף כל סוף אויך ארגאניזירטע אר־ בייט.

ארבייטער האבען גענוג שכל צו געהן פאראויס די געפאהר פון פערבייטען מע־ מענער אויף פרויען אינדוסטריען

אויב דאס זאל אנגעהן אזוי ווייטער וועט עס מוזען אונפערמיידליך פיהרען דאצו, אז די מענער וועלען מוזען אראב לאזען א גרויסען פראצענט פון זייערע ווייריזשעס כדי זיי זאלען זיין אין צור שטאנד צו קאנקורירען מיט רפויען. און דאס וועט ווייטער פיהרען דאצו אז א מאן און פרוי וועלען מוזען ארבייטען אין גע געבען די אנדערע צוזאמען אזוי פיעל פערדיענען אזוי פיעל וויפיעל דער מאן פערדיענט איצט אליין.

אין געוויסע גענגענדען אין דער סויט אין די מעקסטיל אינדוסטריען וועט איהר געפינען גאנצע פאמיליען — פא טער מוטער און קינדער וואס ארבייטען אין פעקטאָרים צוזאמען אום צו פערדיע נען גענוג אויף צו ערנעהרען זיך. און די גאנצע ארבייטערשאפט פון אמעריקא קען קומען צו אזא צושטאנד אויב עס וועלען די מנגנומען ווערען קיין שטארקע מיטעל צו פערהיטען אז פרויען זאלען ניט פער נעהמען צויפיעל דעם פלאץ פון מענער אין אינדוסטריען.

מ. בראון

פייער, לייף, עקסידענט, פליים גלאז, און אויטאמאביל אינשורענס.

איך פליים פייער אינשורענס אויף בילדינגס, פארניטשור און מאשין אין די זיכערסטע מאריף קאמפאניעס. שנעלע אטענדענס און ראיעלע בעהאנד־ לונג גאראנטירט.

M. BROWN
147 Seaton St. Phone M. 2364

מאטינעע 10 18 אבענדס 10, 15 און 25 סענט

HIPPODROME

די וואר פון מאנטאג דעם 11טען פעב. די היפאדראם וועט היינט זיר עפענען פונקט ווי אלע מאהל און אויר מאר טאג. עס וועט געוויזען ווערען ווילים פאקסע'ס קעאליסטישע פארשטעלונג וואס איז ווען געוויזען געווארען. „דער זיעגער" מיט ווילים פארנום אין דער הויפט ראלע וואדעוויל.

LOEW'S

לאעוו'ס יאנג סטריט מהעאטער

אנגאונטערבראכען
12 מיטאג ביז 11 נאכמיטאג
נאכמיטאג 10 סענט, 15 סענט.
אבענד 10 סענט 15 סענט און 25 ס.

פרי הפסד — לוי פלאם וואדעוויל. — כאפס ישר ריזזיקוירים

די וואר פון מאנטאג דעם 11־טען פעב.
דער באריהמטערע וועסטערען כארעק טער אקטאר
וויליאם ס. הארט „וואולפ'ס און די רייל". — אין דעם בילד איז פארהאן זעהר פיעל האשלונגען צוזאמען מיט א האמאנטישער ליעבעס ערצעה־ לונג. דער סטאר ערשיינט צוערשט אין א טאפעלטער ראלע, ערשטענס אין אלס אויסוואורף און צווייטענס אלס דעטעקטיוו וועלכער ארעסטירט נאכהער זיינע פריהערדיגע לאמערדען פאר ברעטער דאס אויספיהרען פונ'ם בילד איז וואונדערליך שעהן.
זיבען היי־קלעס וואדעוויל אקטען, די פארשטעלונג אין ווינטערגאהרען איז דיזעלבע ווי אין לאו'ס טהעאטער.

מארגען נאכט

טאראנטא סימפאניע ארקעסטרא
פרענק ס. וועלזמאן־קאנדוקטאר
מעסי האל-דינסטאג דעם 12-טען פעברואר
מישא לעוויטצקי
פיאניסט
דער רושם פון סעזאן
אלע פלעצער רעזערווירט 25 סענט 50 סענט $1.00 $1.50
ערשטע רייהע באלקאניע $2.00

לואיס מ. סינגער
לאיער און נאטארי פאבליק
קאמישיאנער פאר אלע פראוויינצען פון קענערע.
לאָא אפיס 154 סימקא סטריט, טעלעפאן אדעלייד 919.
וואוינונג 433 פאלמערסטאן בולווארד. טעלעפאן קאלעדזש 4866.

ביזנעסלייט אויפמערקזאם
מיר ווילען אנאנסירען דאס מיר האבען געעפענט
א דזשאבינג ביזנעס איז 216 קווין וועסט
מיר האבען א זעלטענעס סטאק פון פרעזען און מענער שיך. ספעשעל דזשאבס קען מען ביי אונז אלע מאל קריגען.
די אנטעריא קלאדינג קאמ.
216 קווין סטריט וועסט קאר. מעקאל

THE EATON COAL CO.
Phone Ad. 2696
איטאן קאהל קאמ.
אפיס 352 קווין וועסט
טעלעפאן עדלייד 2696

וויכטיג פאר סטארסיפערס און פעדלערס!
מיר האבען שוין אוזער פול ליין מענ'ס, ליידיעס און קינדערשע סוועטערס, אונטערוועיר, סטאקינגס, סאקס, פענגס, אווערהאלס, און פערשיעדענע דריי גודס וועלכע מיר האבען געקויפט לעצטען יאהר דא־ פיר קכנען מיר פערקויפען ביליגער ווי אנדערע האלסיילערס.
פרובירט אונז בעפאר איהר נעהמט אין אנדער פלאץ. מיר דעליווערען אדרעס איבער גאנץ קענערע.
קאפלאן און קאמפ.
229 קווין סט. וועסט טעל. אדלייר 3772

ווער באוצט א שטארקערען וויעדערשטאנדס קראפט פאר קראנקהייטען

פון דר. מ. פיזוניק

(פינפטער ארטיקעל)

ווי אזוי מאכט מען סערומס, ווי אזוי ווערען זיי צוגעגרייט אין קורצען קען מען עס אזוי איבערגעבען.

מען נעהמט א געזונטען פערד און מען שפריצט אריין אונטער זיין הויט א גע־ וויסע קליינע דאזע וועלכע ענטהאלט אין זיך דעם באציל פון וועלכען מען וויל מא־ כען א סערום. דיעזער סערום ווערט שפע־ טער געבריוכט צו הייל־ן די געוויסע קראנקהייטס צום ביישפיעל דיפטעריא. וואס דיעזער באציל האט פערארזאכט. צום ערשטען שפריצט מען אריין א גאנץ קליי־ נע דאזע און מען פערגרעסערט עס שטופעג וויין אזוי אז דאס געזונד פונ'ם פערד וועט אויך ניט ליידען. ביז וואנען דאס פערד געוויינט זיך אזוי צו, דאס אפילו א גרויסע דאזע קען איהם אויך ניט שאדען, דער פאקט איז דאס דיעזע לעצטע דאזע וואלט איהם געטויט פון אנפאנג אן אין עטליכע שטונדען, ווען מען דערגרייכט דיעזע שטופע ציהט מען אף אביסעל בלוט פון פערד, מען נעהמט ארונטער דעם סע רום דערפון און שפעטער געבריוכט מען עס פאר אריינצושפריצען אין א מעגליכען לעהרפער קראנק פון דער זעלבער קראנק־ הייט וואס דיעזע באקטעריע פערארזאכט.

שעדליכע סביבה — ס'איז שוין יעצט א בעשטעטיגטער פאקט דאס אלע ניט נאטירליכע וועגען פון לעבען פערקלענערען דעם ווידערשטאנדס קראפט פון מענשליכען אדרגאנזם צו קראנקהייטען. דער מענש ווי אלע אנדערע חיות איז פון דער נאטור געוואוינט געווען צו לעבען אויפ'ן לופט און ניט אין הייזער. אריגינעל איז ער געווען א יענער און האט בעארבייט דאס באדען; האט געאטהעמט א רייגע קלארע לופט, האט גענעסען א מעסיגען שפארזאמען שפייז און גענעבען איבונג זיינע מוסקולען. ווען אבער דיעזע קאנ־ דיציעס פון לעבען ווערען גערויבט פון איהם און ער ווערט א שטאדט מענש, דאן ווערט די ווידערשטאנדס קראפט פון זיין הערפער גענען קראנקהייט פיעל קלענער און געוויסע טענדענצען הויבען זיך אן צו בעוויזען. צום ביישפיעל, א פער־ דארבענע טהייל פון א בעפעלקערונג פון א לאנד איז אונטערוואָרפען צו שווינד־ זוכט אנשטעקונג פיעל מעהר ווי א גע־ זעלשאפט וועלכע היט אב די פריהיטיגע עלעמענטארע געזעצען פון דער נאטור. „ריקעטס" איז א קראנקהייט פון קינדער וועלכע בעשטעהט אין דעם דאס די ביי־ נער זיינען צו ווייך און ווערען אויסגע־ בויגען; די אינטעליגענטע קינדער צום בייסטען האבען אויסגעבויגענע פיס און די אורזאכע איז, ווייל זיי קריגען ניט גענוג נאהרונגדע שפייז. דער רוקען ווערט זעהר אפט אויסגעבויגען דערפון. דיעזע קראנקהייט באגעגענט מען זעהר אפט אין גרויסע שטעדט און זעהר זעלטען אין די קאנטרי דיסטריקטען.

„סיפילים" אדער די וועגענערישע קראנקהייט איז פיעל מעהר שעדליך און פערלענגערט ביי מענשען וועלכע זיינען ניט אין בעסטען געזונד ווי ביי די וואס האלטען דעם קערפער אין דער בעסטער אורדנונג.

בחמות וועלכע מען האלט אין שטאה לען זיינען אין א גרויסען פראצענט שווינד זיטיג, די בחמות וואס געפינען זיך אויס־ סער'ן שטאהל זיינען פיעל וויניגער אונ־ טערוואָרפען צו אנשטעקונג. יעדענפאלס די לעצטע יאהרען איז א גרויסע פערבעסע רונג אין היגיענישע מיטעלען אין לעבען גע־ מאכט גוואָרען און דארום איז דורכשניט־ליך דער געזונד פונ'ם מענשען אין גרויסע שטעדט יעצט בעסער ווי ס'פלעגט זיין פריהער. די לעצטע פערציג פופציג יאהר איז דער פראצענט פון טויטען פעלע פון שווינדזוכט זעהר פיעל פערקלענערט גע־ וואָרען. געוויסע בעשעפטיגונגען האבען איבער אלעס א דירעקטען איינפלוס אויפ'ן געזונד. ארבייטער אין ריי פעקטאָרים ליי דען פון „לעד פאיזאנינג". די וואס אר־ בייטען אדום פאספאר אין שוועבעל פאב־ ריקען ליידען פון צופיילונג פון די ביינער אין די פיעלע בעשעפטיגונגען וואו שטויב ווערט אריינגעאטהעמט ווי אין קוילען מו־ נען מעטאל - פאלישען א. ז. וו. ליידען די מענשען שרעקליך פון לונגען קראנקהיי־ טען. די קליינינקע שמיקלאך שטאלף וועד רען אריינגעאטהעמט און אונטערוואָרפען די מענשען צו שווינדזוכט א. ז. וו.

„אבסעס" — אן אבסעס איז אן ארומגעריננגעלטער פלאץ אין קערפער אנ־ געפילט מיט מאטעריע עס וויינען פער־ קעטען אויג איין קליינעס בלעזעל אויפ'ן יאסלע איבער'ן עגדע פון צאהן פון וואנען די מאטעריע טריפט ארויס ווען אזא סארט „אבסעס" טרעפט זיך אין די פאר־ דערשטע זעקס צייהן קען מען דאס אויס־ היילען אין די מיינסטע פאלען, זיי האָ־ בען איינציגע וואָרצלען און ס'איז ניט זעהר שווער דורכצושפריצען עס מיט קאר באָל. דאס שטעלט אב די וויטערע פאר־ ריכונג פון „פאס" און די „פיסטולא" פארמאכט זיך אין נאנצען. די הינטער־ שטע צייהן אבער האבען צוויי און דריי וואָרצלען און אזוי איז אזא אבסעס זעהר שווער צו קוריערן און ס'איז פיעל בע־ סער דאס מען זאל דעם צאהן בעצייטונס אויסנעהמען ווי ארומצוטראגען זיך מיט אלערליי שעדליכע באציליען און שטעלען דאס געזונד אין געפאהר.

אין מיין קומענדען ארטיקעל, וועל איך רעדען וועגען דעם געפעהרליכע־ טען סארט פון דיעזער קראנקהייט וועגען דר. בלינגרד „אבסעס".